

## НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА VERSUS ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ XXI СТОЛІТТЯ

Міщенко М.М.

Науковий керівник – к. філос. наук, доц. Петутіна О.О.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут»

(61002, м. Харків, вул. Фрунзе, 21, НТУ «ХПІ», каф. етики, естетики  
та історії культури, тел. (057) 707-68-73)

e-mail: [vykladach.ukr@gmail.com](mailto:vykladach.ukr@gmail.com)

This study focuses on Ukrainian culture as being situated at the junction of processes of national cultural revival after Ukraine gained independence on the one hand, and the processes of globalization and unification on the other hand. The author makes a particular emphasis on the immediate connection between national culture and national identity. The problem field of existence of Ukrainian national culture under conditions of contemporary globalization receives a new conception in the realities of Ukrainian history in 2013 – early 2015. Under the influence of this reality the concept of creation of integral national cultural space in Ukraine not only is renovated but also becomes one of the major alternates of understanding the national idea and a high-priority practical task for Ukrainians.

Для культури питання глобалізації є складним, адже веде до зближення культур різних народів та таких явищ як уніфікація, вестерналізація, асиміляція, культурна експансія. Особливо актуальним є подолання негативних проявів глобалізації для України, яка після отримання незалежності потребує окреслення своєї особливості та унікальності. Сумний досвід культурного розвитку імперської доби та радянських часів виявив потребу в незалежній Україні звернутися до національних джерел [3]. Відродження культури є ознакою становлення нації і формування міцної державності. Національна культура як синтез всіх цінностей, що були створені українським народом, їх неповторність та оригінальність, стали одним з факторів розбудови країни та формування національної свідомості та ідентичності.

Безсумнівною цінністю є культурне розмаїття людства. Найістотніша небезпека глобалізації – уніфікація. Саме тому зрозуміла стурбованість дослідників української культури: існування культури в рамках вже самостійної української держави знову стало ускладненим [1, 2]. Та посилення міжкультурної взаємодії етносів – це не лише зближення етнічних культур та їх взаємопроникнення, а й комунікація та культурне взаємозбагачення. Найкращий варіант існування в глобалізаційних умовах – це відкритість як ознайомлення з новим, розширення власного світогляду,

а не залучення чужого паралельно з нівелюванням свого. Захист національних інтересів можливий поза категоричною думкою про повну закритість культури від впливу інших (сама ідея цього є утопічною). На зміну приходить рішення можливості збереження свого національного унікального: єдність та цілісність культури можливі в розумінні своєї унікальності саме в порівнянні з іншими культурами. У взаємодії культур є шанс пізнати відмінності власних ідей, цінностей і традицій.

Зміцнення української держави немислиме без формування духовної та культурної незалежності, а вона передбачає: 1. наявність нової системи комунікацій та 2. механізм трансляції культурних явищ і традицій – і наступному поколінню, і міжнародному культурному співтовариству. Національна культура є підґрунтям для самоідентифікації суспільства, усвідомлення колективного «ми». Деструкція національної культури, зміна систем національних цінностей – ведуть до кризи національної ідентичності. Українці володіють колосальним духовним і матеріальним потенціалом, який зосереджено в українській традиційній культурі. Цей потенціал має бути задіяним.

Та економічна криза кінця ХХ – поч. ХХІ ст. в Україні уповільнила процес культурного розвитку, створивши складні умови і в плані розвитку, і утримання культурної інфраструктури. В культурологічних публікаціях останнього часу часто фігурує наступна думка: «Економія влади на культурі змусила державу витратитися на бронежилети й озброєння». Відчуття будь-чого українського (як то кінопродукції чи літератури) як меншовартісного, а України як культурної провінції, – відгукнулося сьогодишнім сепаратизмом. Є надія, що повернення до національних витоків стане актуальним саме в результаті революційних та воєнних подій. Перший потужний підйом національного духу стався після Євромайдану. Вдруге – відчуття єдності та згуртування перед загрозою втрати державної самодостатності. Тому сьогодні заново ретельно переглядаються сторінки історії, шукається код нації та основи українського культурного духу.

Список джерел:

1. Дудник В. О. Інтеграція української культури у світовий культурний простір / В. О. Дудник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://knmau.com.ua/chasopys/17\\_NBUV/docs/02\\_Doudnik.pdf](http://knmau.com.ua/chasopys/17_NBUV/docs/02_Doudnik.pdf)
2. Кушнар'ова М. Б. Проблеми розвитку національної культури в умовах глобалізації та нових інформаційних технологій / М. Б. Кушнар'ова, М. Ю. Рябчук, О. В. Ірванець [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.culturalstudies.in.ua/zv\\_2003\\_6.php](http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2003_6.php)
3. Феномен української культури. Методологічні засади осмислення. – К.: Фенікс, 1991. – 477 с.